

Fællesudvalgsmøde.

Aar 1950, den 22. november afholdt fællesudvalget møde i ministeriet for offentlige arbejders mødesal under formandens forsæde.

Som valgt af fællesrepræsentationen mødte kammerherre Sv. Neumann, overretssagfører Tiemroth samt direktørerne Kuhlman, P. Hansen og Stensballe.

Som valgt af Privatbanefunktionærernes Forbund mødte togfører Herlak, baneformand Frederiksen og vognopsynsmand Th. Pedersen.

Som valgt af Dansk Lokomotivmands Forbund mødte lokomotivfører Einshøj og lokomotivfører Kaj Petersen.

Som valgt af Danske Privatbaners Kontorforening mødte assistent H. Hørsholm og stationsforstander Larsen.

Sag nr. 3/50. *Spørgsmaal om forhøjelse af det stationsforstanderen i Præstø tillagte honorar for bestyrelse af rutebilstation.*

Formanden fremlagde sagens akter.

Efter drøftelse af sagen opnaedes der enighed om, at det paagældende honorar forhøjes til 420 kr. aarlig fra 1. april 1950 at regne.

Kontorforeningens repræsentanter understregede, at forliget ikke vil præjudicere foreningens stilling til senere tilsvarende sager. Fællesrepræsentationens repræsentanter var enige i, at kontorforeningen fremtidig staar frit.

Sag nr. 4/50. *Spørgsmaalet om, hvem der skal fungere som togfører i Odsherreds jernbanes skinnebustog.*

Formanden fremlagde sagens akter.

Personalerepræsentanterne gjorde gældende, at der i Odsherredsbanens skinnebustog, der bestaar

af en skinnebusmotorvogn med en paahængsvogn og en 2-akslet bagagevogn maa være en togfører i henhold til fællesudvalgets kendelse af 15. oktober 1924 pkt. a) og b). For pkt. a)'s vedkommende fordi den tjeneste, den ledsagende tjenestemand udfører, er togførertjeneste, og for pkt. b)'s vedkommende da den omhandlede bagagevogn maa betragtes som en paahængsvogn i kendelsens forstand, og da desuden ekspeditionen af godset optager en væsentlig del af tjenestemandens tjenestetid.

Fællesrepræsentationens repræsentanter hævdede heroverfor, at kendelsens pkt. a) ikke kunne bringes i anvendelse, da banen har oplyst, at det sikkerhedsmæssige ansvar for togets ekspedition, føring af tograpport og ansvaret for eventuel værdipost paahviler skinnebusføreren og ikke den ledsagende tjenestemand. Endvidere at pkt. b) i kendelsen heller ikke kunne medføre, at den ledsagende tjenestemand skulle være togfører, da den ledsagende bagagevogn ikke kunne betegnes som paahængsvogn i kendelsens forstand og ekspeditionen af gods kun optog en begrænset del af tjenestemandens tjenestetid.

Formanden bemærkede, at medens et skinnebustog med to personpaahængsvogne utvivlsomt maa fremføres med togfører i henhold til kendelsens pkt. b), kunne det efter hans opfattelse ikke med sikkerhed fastslås, at den særlige skinnebusbagagevogn, der var ukendt, da kendelsen af 1924 blev afsagt, maatte sidestilles med personpaahængsvognen, og da formanden i øvrigt maatte erklære sig enig i det af fællesrepræsentationens repræsentanter anførte, afsagdes med formandens og fællesrepræsentationens repræsentanters stemmer følgende

KENDELSE:

Privatbanefunktionærernes Forbunds paastand om, at den tjenestemand, der ledsager de i sagen omhandlede skinnebustog paa Odsherreds jernbane, skal anses som togfører, kan ikke tages til følge.

Sag nr. 5/50. *Spørgsmaalet om arbejstidens længde for baneafdelingens personale ved Odense-Kerteminde-Martofte jernbane.*

Formanden fremlagde sagens akter.

Personalerepræsentanterne gjorde gældende, at forudsætningen for den af fællesudvalget afsagte kendelse af 5. august 1921 om tjenestetiden for baneafdelingens personale ikke længere foreligger og hævdede, at tjenestetiden ogsaa for denne del af privatbanernes personale nu bør sidestilles med statsbanepersonalets tjenestetid, der forlængst er fastlagt til gennemsnitlig 8 timer daglig. Trafikken paa privatbanerne er steget og er blevet hurtigere og dertil kommer, at privatbanernes baneformænd nu i reglen har færre folk til raadighed med deraf følgende forøget belastning af deres arbejdskraft. I øvrigt har den største del af privatbanerne allerede gennemført statsbanernes regler, saaledes at kendelsen nu kun har praktisk betydning for relativt faa baner.

Fællesrepræsentationens repræsentanter kunne ikke anerkende rigtigheden af det af personale-repræsentanterne anførte og henviste bl. a. til, at visse pligter som f. eks. søndagseftersynet, der efter kendelsen paahvilede personalet, senere er faldet bort.

Formanden bemærkede, at de af personalerepræsentanterne anførte anbringender i alt væsentligt synes at være fremført ved fællesudvalgets behandling af sagen i 1921 og fandt derfor ikke tilstrækkeligt grundlag for at ændre kendelsen.

Der afsagdes derefter med formandens og fællesrepræsentationens repræsentanters stemmer følgende

KENDELSE:

Den af Privatbanefunktionærernes Forbund nedlagte paastand om ændring af fællesudvalgets kendelse af 5. august 1921 kan ikke tages til følge.

Sag nr. 6/50. *Spørgsmaalet om normering af yderligere en motorfører ved Horsens—Bryrup—Silkeborg jernbane.*

Formanden fremlagde sagens akter.

Personalerepræsentanterne gjorde gældende, at der i henhold til fællesudvalgets kendelse af 7. november 1935 maa normeres endnu en motorfører, idet antallet af motorførertimer ved banen motiverer en saadan normering.

Fællesrepræsentationens repræsentanter hævdede heroverfor, at banen ikke vil faa brug for den paagældende motorfører, naar man formentlig i sommeren 1951 anskaffer skinnebusser, og det maa derfor anses rimeligt, at banen indtil da klarer sig med at konstituere en lokomotivfyrbøder som motorfører.

Der var mellem parterne enighed om, at den af banen praktiserede konstitutionsordning hidtil havde varet ca. 1 aars tid, og at der var et tilstrækkeligt motorførertimeantal til endnu en motorførerstilling. Formanden bemærkede, at medens det maaske kunne findes naturligt, at en bane en kortere tid opretholder en konstitutionsordning som den omhandlede, burde en saadan ordning ikke opretholdes gennem et længere tidsrum, og da der som anført allerede er forløbet et aar siden grundlaget for normering af en motorførerstilling forelaa, og da der vil hengaa endnu et betragteligt tidsrum, inden skinnebusdriften kan indføres ved banen, hvorved bemærkes, at det næppe med sikkerhed kan siges, hvornaar de af banen bestilte skinnebusser vil kunne leveres, maatte der efter formandens opfattelse gives personalets synspunkter medhold.

Der afsagdes herefter med formandens og personalerepræsentanternes stemmer følgende

KENDELSE:

Horsens—Bryrup—Silkeborg jernbane bør normere endnu en motorførerstilling.

Mødet hævet.

*Palle Christensen. Herlak. Einshøj.
F. Frederiksen. Th. Pedersen. R. Larsen.
H. Hørholm. Stensballe. P. Hansen. Kuhlman.
Tiemroth. Sv. Neumann.*

Arbejdernes økonomiske kræfter kan ændre billedet.

Paa et møde i København for faglige og kooperative tillidsmænd sagde formanden for De samvirkende Fagforbund, Eiler Jensen, bl. a.:

Der er et omraade, hvor det økonomiske liv kan bringes ind i sundere baner. Dette omraade er at lede arbejdernes forbrugskraft over til anvendelse i arbejdernes egne virksomheder, altsaa ledet over i Kooperationen.

Der er ingen tvivl om, at hvis alt arbejderforbrug blev lagt i Kooperationen, var store vigtige samfundsspørgsmaal løst for arbejderne.

Det har desværre vist sig, at selv om det lyder indlysende, saa er det ikke helt saa let, som man skulle forvente.

Der er flere aarsager hertil. Kooperationen — f. eks. — hverken kan eller vil benytte samme smutveje, som den private erhvervsdrivende kan benytte sig af. Hvis den private erhvervsdrivende benytter sig af smuthuller i lovgivningen eller i den begrænsede statlige kontrol, regnes han for at være baade en dygtig og smart forretningsmand, men hvis en kooperativ forretning gør det samme, vil den blive udskreget som uhæderlig og være kompromitteret i højeste grad.

En anden aarsag er, at de store arbejdermasser ikke har faaet øjnene op for kooperationens betydning, i hvert fald ikke i tilstrækkelig grad. Det kan ogsaa give sig udtryk ved, at man ikke har forstaaet, at arbejderne indsat skal være — at produktionen i kooperationen skal ligge fuldt paa højde med private virksomheder. — Dette skal dog ikke tages generelt, idet der her kan fremvises baade slette og gode eksempler.

Der kan fremvises gode eksempler paa, hvorledes hele arbejderstaben føler sig som kooperatører.

Endvidere kan det give sig udtryk ved, at alt for faa arbejderforbrugere lægger vægt paa, at forbrugskoncentrationen skal foregaa ad de kooperative baner.

Det ligger ikke i den principielle indstilling, idet alle erkender, at der er en nær og klar forbindelse mellem f. eks. fagbevægelsen og kooperationen. Det har lige fra den første tid været en af de strenge, som arbejderbevægelsen maatte spille paa, og fagenes historie viser da ogsaa, hvorledes man over produktionsværkstederne og mange andre tilløb er naaet frem til den nuværende stilling, hvor der trods alt er en betydelig arbejderkooperation i virke.

Fagbevægelsen er i dag kooperationens største aktionær og største financier, lige som en mængde af de kooperative repræsentanter i det daglige har med fagbevægelsen at gøre eller har faaet deres skoling der.

Hvilken betydning har kooperationen indtil nu haft?

1. Kooperationen har haft betydning som prisregulator og har derved bestræbt sig for at sikre de resultater, som arbejderne vandt fagligt.
2. Kooperationen har haft betydning som regulator for løn- og arbejdsforhold og har derved optraadt som „murbrækker“ over for private virksomheder ved at vise, hvad der kan ydes.
3. Kooperationen har haft opdragende betydning for fagbevægelsens folk ved at skole dem til økonomisk virksomhed og ved at gøre dem

kendt med driften af produktionsforetagender. Og det har lært dem, hvilke hensyn en saadan drift kræver.

Jeg anser ikke mindst det sidste for at være uhyre vigtigt, men jeg vil dog nu først særlig beskæftige mig med de kooperative virksomheders løn- og arbejdsforhold.

Til belysning af kooperationens betydning paa dette omraade kan man vist som generel kendsgerning fastslaa, at kooperationen næsten overalt har været i stand til at yde bedre løn- og arbejdsforhold.

Fagbevægelsens og kooperationens gensidige nære tilknytningsforhold er fastlagt i den principielle indstilling, som er fastslaaet værende gældende. Det er heri understreget, at kooperationen er udtryk for bestræbelser for — til gavn for forbrugerne — at gennemføre en demokratisk ordnet økonomi, og da dette ogsaa er fagbevægelsens maal, er det naturligt, af fagbevægelsen medvirker til baade ideelt og praktisk at fremme den kooperative bevægelse.

Hvis den kooperative bevægelses ide bliver rigtigt gennemført, er den kooperative bevægelse til gavn for hele befolkningen, er den til gavn for forbruger og produktion. Derfor er fagbevægelsen dybt interesseret i at styrke kooperationen og at opretholde dens konkurrenceevne.

Vi er enige om, at kooperationens løn- og arbejds politik skal ligge paa et sundt balancepunkt. Kravene over for kooperationen skal ikke være videregaaende end til de bedste inden for privatvirksomhederne. Det er klart, at kooperationen skal tilstræbe at yde saa gode og trygge arbejdsforhold som muligt.

I dag er arbejderne gennem oplysningsvirksomheden, gennem samarbejdsudvalg, gennem kooperationen, meget fyldigere udstyret med økonomisk forstaaelse. Arbejderne er klar over, at vi er inde i en tidsperiode, hvor fagbevægelsen i højere grad end tidligere tvinges til at beskæftige sig med de økonomiske forhold, og her kan der skabes et samarbejde mellem fagbevægelsen og kooperationen, eller rettere sagt, der kan uddybes et samarbejde som allerede er skabt.

I spørgsmaalet om prisdannelser og priskontrol vil kooperationen stadig være en vigtig faktor, og desto stærkere kooperationen er, desto stærkere indflydelse vil den kunne have som prisregulator. Allerede den nu eksisterende kooperation virker som prisregulator, alene tilstedeværelsen af kooperative virksomheder virker som en bremseklods paa priseniveauet helt bortset fra, at mange kooperative virksomheder er i stand til at føre lavere

priser end de private foretagender, men alligevel kunne man maaske nok ønske, at kooperationen i endnu højere grad var i stand til at føre en endnu mere radikal prispolitik.

Flere forhold griber ind her og virker hemmende. Ofte spiller det en rolle, at de kooperative virksomheder arbejder med for lille aktiekapital, og der er her et omraade, hvor jeg mener, at der bør ske en nydannelse, en udbygning.

Fagbevægelsen har allerede investeret betydelige midler i kooperative virksomheder, og fagbevægelsen vil utvivlsomt fortsat i det omfang, som det er økonomisk muligt, være lydhør over for flere investeringer. Men ofte er det saaledes, at der foreligger for lidt oplysning om de forskellige virksomheders muligheder.

Naar der kommer henvendelse om tegning af aktier til dette eller hint selskab, er det ofte rent tilfældigt, om opfordringen imødekommes og i hvilket omfang, fordi der ofte er for lidt viden om de paagældende virksomheder. Det gælder i nogen grad de eksisterende virksomheder og gælder i endnu højere grad forsøg paa dannelse af nye kooperative grene.

Der burde efter min opfattelse skabes et raadgivende konsultativt organ, gennem hvilket alle opfordringer til investeringer skulle gaa, og som kunne vejlede i spørgsmaalet om pengeanbringelser i kooperationen. Ja, man kunne uden skade godt gaa et skridt videre, saaledes at fagbevægelsen mod sikkerhed kunne anbringe disponible midler i et finansieringsfond, som dette raadgivende organ kunne dirigere, saaleges at pengeanbringelserne faldt paa de rette steder.

Jeg tror nemlig paa, at der er mange omraader endnu, hvor arbejderkooperationen kan sætte ind. Jeg tror ogsaa paa, at den allerede eksisterende kooperation i høj grad kan forbedres og udbygges, men det fordrer naturligvis en klargørelse for os selv om, hvilken nytte vi kan have deraf. Det fordrer en klargørelse af, at det ikke er ligegyldigt, hvilke varer vi køber, eller hvor vi køber dem. Det fordrer afskaffelse af megen taabelig snobberi, det fordrer, at baade du og jeg, vort hjem, vor omgangskreds og vore venner, leder vort forbrug hen til arbejderkooperationen.

Det fordrer, at husmødrene bliver klar over, at det ikke blot er en slagvare i en forretning, der er afgørende, men de samlede priser. Det er den fælles gode kvalitet, der er afgørende, og her viser alt, at kooperationen helt og fuldt ligger foran.

Priserne stiger, det økonomiske liv beherskes af andre faktorer, alligevel ligger vi med kræfter,

som rigtigt udnyttet kan ændre hele dette økonomiske billede.

Det motto, som dette møde har: Vi Vil Videre, er en appel til alle arbejdere om afskaffelse af snobberiet for det private erhvervs produkter. Det er en appel om, at naar kooperationens frembringelser er lige saa gode som andres, da at bruge dem, det er en appel om at støtte kooperationen, det er en appel om, at vi alle i arbejderbevægelsen arbejder med vore midler frem mod det samme maal: Saa stor økonomisk frigørelse som muligt, og her er kooperationen et vigtigt middel sammen med vor politiske og vor faglige bevægelse.

Fra Centralorganisationen af Metalarbejdere

har vi modtaget følgende:

Til samtlige afdelinger.

Vedr.: En af nogle tillidsmænd planlagt landskonference i Odense den 24. og 25. februar 1951.

Fra De samvirkende Fagforbund har vi under 2. ds. modtaget en rundskrivelse vedrørende en landskonference, som nogle selvbestaltede personer i Odense har fundet sig foranlediget til at indkalde til den 24. og 25. februar 1951.

Vi finder det rimeligt, at afdelingerne bliver adviseret om henvendelsen fra De samvirkende Fagforbund, ligesom vi citerer den fra De samvirkende Fagforbund til offentligheden fremsendte erklæring, som fastslaar, at de løbende overenskomster maa overholdes, og at det vil virke nedbrydende, hvis man begynder at ændre grundlaget for disse.

Vi citerer saaledes skrivelsen af 2. januar samt den af D.s. F.s forretningsudvalg under 21. f. m. fremsatte udtalelse:

„Under henvisning til vort cirkulære nr. 46/1950 af 21. december 1950 vedlagt De samvirkende Fagforbunds forretningsudvalgs udtalelse om den automatiske pristalsregulering, avancer, priser o. l., skal vi for en ordens skyld meddele, at den fra uansvarlig side indkaldte saakaldte „landskonference i Odense den 24. og 25. februar 1951“ maa betragtes som en kommunistisk manøvre uden om de ansvarlige organisationer og de ansvarlige forsamlings. Man forsøger at give konferencen et skær af ansvarlighed ved at invitere organisationerne og deres tillidsmænd, men det skal her fastslaas, at de afgørende beslutninger kun kan træffes af organisationernes kompetente forsamlings.

Saadanne selvbestaltede konferencer, som foran-

nævnte vil og skal aldrig blive afgørelsesstedet for ansvarlige beslutninger.

De aktuelle spørgsmaal, som man paaberaaber sig, at „landskonferencen“ skulle beskæftige sig med, har De samvirkende Fagforbunds forretningsudvalg allerede klart taget standpunkt til, jvf. cirkulære nr. 46/1950.

Hermed advarer vi enhver mod at lade sig forlokke af de kommunistiske manøvrer“.

Cirkulære nr. 46/1950.

„I anledning af, at man stadig — særlig fra personer og presse, der staar regeringspartierne nær — fremsætter udtalelser om, at den automatiske lønregulering, som er gældende for arbejdere og tjenestemænd, bør sættes ud af kraft, har De samvirkende Fagforbunds forretningsudvalg fundet det rigtigt at gøre opmærksom paa, at den automatiske lønregulering er et led i de overenskomster, som paa lovlig maade og iøvrigt under medvirken af statens forligsmand er afsluttet mellem arbejdere og arbejdsgivere, og at disse overenskomster løber til 1. marts 1952.

En indgriben fra lovgivningsmagtens side i disse overenskomster vil efter vor opfattelse nedbryde respekten for indgaaede aftaler og vil kunne medføre tilstande, som ingen i vort samfund kan være interesseret i. Dertil kommer, at den seneste prisudvikling medfører, at der faktisk er tale om en efterbetaling af løn, som arbejderne og tjenestemændene har tilgode, fordi de allerede har maattet betale de forøgede udgifter, som prisudviklingen har medført, inden de naar at faa forhøjet lønningerne i henhold til reguleringsbestemmelserne.

Den automatiske lønregulering virker iøvrigt i nogen grad som en bremse paa de erhvervsdrivendes tendens til unødvendige prisforhøjelser, og en ophævelse af reguleringen vil derfor borttage en betydningsfuld prisbremse.

Lige saa stærk som vi maa vende os imod tanker om at ændre overenskomsterne i retning af at borttage den automatiske lønregulering, maa vi vende os imod de konjunkturbestemte krav, som særlig fra kommunistisk side fremsættes om at faa ændret de halvaarlige reguleringsperioder til kvartaarlige. Disse krav, som tilsyneladende skulle betyde en fordel for arbejderne, er i virkeligheden medvirkende til at undergrave de kollektive overenskomsters eksistens, og alle arbejdere bør derfor vende sig herimod under henvisning til, at en overenskomst er en overenskomst, og den skal af begge parter overholdes i den periode, hvori den er gældende.

Respekt for indgaaede aftaler er en af de grund-

piller, som dansk fagbevægelse og det danske samfund i det hele taget hviler paa, og ingen ansvarlig person eller instans kan være interesseret i at skabe en mistillid paa dette for vort samfund saa vigtige omraade.

Vi understreger, at dansk fagbevægelse fortsat er interesseret i, at der skabes et stabilt prisniveau, hvor man er fritaget for de store udsving i priser og lønninger. Vi peger i denne forbindelse paa, at prisstigningerne i høj grad er sket paa indenlandske varer, herunder særlig levnedsmidler, hvorfor vi maa kræve en skærpet priskontrol og en lovgivning, der begrænser mulighederne for urimelige og ublu avancer“.

Smedeforbundets forretningsudvalg har paa et møde d. d. behandlet ovennævnte henvendelser fra De samvirkende Fagforbund.

Forretningsudvalget er ganske enig i de dispositioner, der her er truffet af De samvirkende Fagforbund, og vi maa paa det indstændigste advare vore afdelinger mod at sende repræsentanter til denne landskonference.

Efter forretningsudvalgets opfattelse vil det være spild baade af tid og penge, og dertil kommer, at vi ikke kan tolerere, at selvbestaltede personer, selv om de er valgt som tillidsmænd paa en eller anden virksomhed, begynder at paatage sig ledende opgaver inden for fagbevægelsen, hvortil de ingen organisationsmæssig adkomst har.

Skal der træffes ændrede dispositioner ud over dem, som vore valgte, kompetente forsamlinger allerede har lagt linien for, saa maa spørgsmaalene her optages til behandling, og det kan ikke være meningen med dansk fagbevægelse, at den skal ledes fra bagsmækken af vognen.

I en tid som denne, hvor man særlig fra kapitalistisk side forsøger en forringelse af vor automatiske lønregulering, bør der i højeste grad være fodslag i rækkerne. De samvirkende Fagforbunds forretningsudvalg har derfor ramt hovedet paa sømmet ved at kræve overenskomsten respekteret.

Smedeforbundets øverste ledelse advarer saaledes vore afdelinger mod at lade sig repræsentere paa denne landskonference.

Med venlig hilsen
Hans Rasmussen.

Saaledes lever man i New York!

Alle mennesker kender New York, og ingen kender den virkelig. Ikke engang de mennesker, der bor der. Lad os antage, at der i hele verden

ialt findes 75 forskellige nationer, saa kan man være sikker paa, at der findes repræsentanter for alle 75 i denne kæmpeby. Maaske kan man bedre forestille sig dette miskmask af nationer, naar man hører, at der i New York udkommer 200 dagblade paa andre sprog end engelsk! Der er f. eks. „Il progresso“, Meraat Ul Gharb“, „Dziennik“ — for blot at nævne tre af de 200. Og hver nation har sit eget kvarter i byen. Ved East River begynder „Lille Italien“, tæt derved finder vi „China Town“ og lidt længere borte polakkernes gader, lange rækker af gader, der udelukkende beboes af polakker. Ved Trinity Church, knap 100 meter fra Wallstreet, finder man den syriske landsby og paa den anden side af Manhattan findes armeniernes landsby, der dog i virkeligheden blot bestaar af nogle gader, hvor der kun bor armenier. Kommer der en fremmed til New York, henvender han sig straks i sine landsmænds bydel. Der finder han et værelse, en arbejdsplads, et holdepunkt i denne millionby. Gaderne har som bekendt numre i stedet for navne.

Findes der New-Yorkere?

Af byens 8 millioner indbyggere er 2 millioner født i udlandet. Tre millioner er ganske vidst født i Amerika, men af ikke amerikanske borgere. Man kan dog ogsaa finde rigtige indfødte New-Yorkere, hvis fædre og bedstefædre boede der, men det er rene fænomener. Lad os tage selve borgmesteren O'Dwyer (La Guardias efterfølger) han er end ikke født i U. S. A., men i Irland. Han kom til New York i 1910 som tyveaarig ung mand med 27 dollar i lommen. Før han indtraadte i politiet, var han bydreng i et varehus, lastbilchauffør, murerhaandlanger og bartender. Først i en alder af 26 aar blev han amerikansk statsborger.

Findes der en egentlig by New York?

Statistikkerne paastaar, at fra 1970 vil indbyggerantallet i byen synke, men at der i øvrigt ikke findes noget New York. Fem byer er sammen-sluttede, men i virkeligheden selvstændige: Manhattan, Brooklyn, Queens, Bronx og Richmond. Hver af disse byer har sit fattigkvarter, sit rigmandskvarter, sine aviser, sine sportsklubber, sin jargon og sine ambitioner. I Brooklyn ligger verdens største badestrand: Coney Island. Men Manhattan har 45 skyskrabere, Broadway, 5. Avenue, Wallstreet, Central-parken, Harlem, Metropolitan-operaen, Rockefeller-centret, 50 teatre, 300 biografteatre og over 900 natrestauranter. Og skønt Brooklyns befolkning er større end Mannhattans, spises der langt mere der. Manhattan er centrum for forretningslivet, og der findes 7200 restauranter i

fuld sving. Det er byens hjerte: 25 km lang og 5 km bredt. 10 kvadratmeter grund i Manhattan koster en formue.

8 kilo telefonbog.

Denne verdensby har sine særegenheder, f. eks. de to store banegaarde: Pennsylvania station og Grand Central Terminal. Paa disse banegaarde kan man spise, bade, sove, købe nyt tøj, gaa i biografen, faa trykt visitkort eller leje en kabine, der kan aflaaes.

Et andet unikum er byens telefonbog. Den bestaar af ti bind og veje 8 kilo. Alene Mannhattans to bind tæller 1418 og 1858 sider. For at spare papir har selskabet engageret en specialist, der ikke bestiller andet end at udpønske forkortelser. Takket være hans arbejde, tror man, naar man slaar op i New Yorks telefonbog, at den maa være trykt paa polsk. Der staar f. eks.: „Bty. Plr. Vndblt.“ Det betyder: „Beauty Parlour Salon, Vanderbilt Avenue.“

I Manhattan findes ikke mindre end 573 begravelsesselskaber, der hedder „funeral homes“. Afdøde føres til luksushaller, hvor de paarørende sidder og modtager besøg. Efter højtideligheden køres liget straks til en kirkegaard eller i krematoriet. De 573 selskaber kæmper en forbitret kamp om ligene, og deres propaganda synes os noget usædvanlig: „Naar døden banker paa Deres dør, saa spild ikke et minut, men telefoner til Bristol 7-35600“.

Smaatræk af Bogen om Stauning.

*Hvor saas essensen af et land,
saa samlet i en enkelt mand.
Et Ave Stauning! — En nation
sin skæbne ser i hans person.*

Johs. V. Jensen.

Westermanns forlag har som bekendt fornylig udsendt et værk: Bogen om Stauning — skrevet af hans venner. —

Det bliver næppe det sidste litterære mindesmærke, der helliges Stauning, — og med rette, thi kun faa mænd har betydet saa meget for deres land som Stauning. Dette har bl. a. Johs. V. Jensen i ovenstaaende korte linjer givet et ligefrem sloganmæssigt udtryk for. Citatet stammer fra et digt, som Johs. V. Jensen skrev i anledning af Staunings 60-aars fødselsdag i 1933.

Bogen om Stauning har allerede været anmeldt og omtalt i dagspressen, og det er ikke hensigten at gentage nogen af de rosende udtalelser, der er

fremSAT der. Maaske det dog skal fremhæves, at Staunings egen beskrivelse af sin trøstesløse barn-dom er et af de vægtigste bidrag til bogen. Den viser, hvorledes arbejdernes kaar er saa totalt for-andrede siden aarhundredskiftet, at der næsten kan tales om to forskellige verdener. Og Stauning har selv bidraget meget til denne omvæltning i klas-sefællernes levevilkkaar. Iøvrigt indeholder bogen et saadant væld af iagttagelser, udtalelser, vurde-ringer og smaaglimt, at det er svært at fremhæve noget bestemt. Men vi kan i flæng fremdrage nogle af de for bogen mest karakteristiske træk, der alle samtidig belyser statsmanden, politikeren, skriben-ten, kammeraten, vennen og mennesket Stauning.

Stauning ved sit første valg i Faksekredsen 1909.

Stauning var som bekendt opstillet to gange i Faksekredsen før det lykkedes ham at opnaa valg — det var i 1909. Dengang havde han prof. Starcke som modkandidat, og man kan forstaa, at spændingen var stor. Fru Hervør Sørensen skriver herom:

Medens stemmerne blev talt op, var Stauning, Fru Stauning, min søster og jeg i deres hotelvæ-relse. Stauning var nervøs, bleg og svedt. Han ringede paa tjeneren og fik $\frac{1}{2}$ fl. portvin bragt, hvoraf han drak et glas, naar han havde det værst. Far ilede frem og tilbage mellem hotelværelse og stemme-tællingslokale. — „Nu er socialdemokratiets bunke saa stor, nu saa stor.“ — For hver gang, far kom, bedredes Staunings tilstand; hans hoved løftedes højere for hver gang, far kom med en ny melding. — Da Stauning havde vundet og stod paa taler-stolen, bar han sit hoved i den for ham karakte-ristiske stilling — tilbagebøjet med fremstrakt skæg og glimtende brilleglas for de nærsynede lyse øjne.

60 sider lange taler.

Stauning udarbejdede altid sine taler meget om-hygge ligt, skriver arkivar Børge Schmidt i bogen. I arkivet ligger der mange af Staunings taler, et enkelt manuskript fylder 60 haandskrevne sider. Disse taler skrev Stauning, naar han tilbragte en aften hjemme samt paa sit kontor. Staunings søn Søren skriver bl. a. herom: Naar far endelig havde en hel aften at være hjemme i, maatte den bruges til arbejde. Han sad da gerne inde i sit arbejds-værelse, og kun under absolut tavshedslofte fik mor lov til at sidde i stolen overfor skrivebordet med et sytøj eller en bog og jeg til at lege meget stille under skrivebordet. Var det en tale eller lig-nende, der skulle sættes sammen, kunne korte be-mærkninger blive udvekslet med timers mellemrum, ellers hørte man kun pennens kradsen. — Lidt længere fremme tilføjer sønnen den bemærkning,

at angsten for talerstole aldrig gik Stauning helt af kroppen — men man kunne ikke se det.

En fremragende cigarmager kidnappet.

I midten af 30'erne sendte Staunings broder, der var farmer i Canada, et udklip af en amerikansk avis, der lød omtrent saadan: „Den danske stats-minister er bleven kidnappet af nazisterne paa Bern-storffsvejen, det er meget beklageligt, da han for-uden at være en fremragende cigarmager ogsaa er en god politiker.“ — Artiklen var lykkeligvis en overdrivelse.

„Et glas til afsked“ reddede Kanslergadeforliget.

Staunings største politiske bedrift var uden tvivl Kanslergadeforliget i 1933, da repræsentanter for de forskellige politiske partier paa Staunings op-fordring mødtes i hans hjem den 29. januar kl. 10 formiddag. Mødet varede i 18 timer og sluttede først om morgenen kl. 4 næste dag. Bertel Dahl-gaard skriver herom: Forhandlingerne blev efter-haanden næsten en fysisk styrkeprøve. Mange gange i løbet af dagen og natten var det hele paa briste-punktet. Om natten ved 3-tiden kom det til et hef-tigt sammenstød, og venstres forhandlere rejste sig og begyndte at tage tøjet paa. Da lød pludselig Staunings dybe bas: „Vi kan vel drikke et glas til afsked“. Bemærkningen udløste et smil hos de fleste. Samtalen kom igang igen. Nye udveje blev fundet, indtil forliget var sluttet — det største, der endnu var set herhjemme.

Stauning paa Grønland.

Oldendow fortæller meget morsomt om Staunings rejse til Grønland i 1930. Stauning ønskede at se saa meget som muligt. Bl. a. ogsaa det lokale sy-gehus i den første koloni, man anløb. — Han gik dog temmelig hurtigt igennem det, idet han til dok-toren straks ved ankomsten udbød: „Lad mig først se lokummerne, er de i orden, er alt det andet sgu ogsaa i orden“. — Oldendow fortæller ogsaa om den grønlandske lærer, der havde døbt sin fiskerjolle „Stauning“, hvilket forbavtede ministeren noget. Forklaringen var en anden, end man skulle tænke sig. Det betød nemlig „stavning“ (hans un-dervisningsfag), men han kendte altsaa ikke forskel paa u og v. „Det var en kort berømmelse“, sagde Stauning smilende.

I denne forbindelse kan ogsaa nævnes Staunings udtalelse om sin Islandsrejse. Paa spørgsmaalet om, hvordan den var forløbet, svarede han: „Aah, det var rigtigt rart, hvis man blot ikke havde haft den hest løbende mellem benene hele tiden.“

Et frasedrøn: „Bankvælde eller folkestyre“.

Redaktør Anders Vigen giver et billede af Stau-

ning, der viser mange nye sider af personen. Saaledes siger han om Stauning, at han „med buldrende tunge og haard haand satte en syndikalistik ungdomsguerilla paa porten, og i „D. s. U.“ var der i 1920 skabt en partitro organisation, hvis paalidelighed han lønnede med politisk og personlig bevaagenhed. — Anders Vigen kalder iøvrigt parties valparole i 1924 „Bankvælde eller folkestyre“ for et „Frasedrøn“.

Stauungs særegne djærve udtryksform

faldt jo undertiden udenfor det gængse udenrigsministerielle ordvalg, skriver Bertel Dahlgaard et sted. — Og der er i Bogen om Stauning mange sætninger, der vidner om, at Stauning var runden af arbejder-rod. — Bording fortæller om sin henvendelse til Stauning i foraaret 1929, da der var mulighed for at vælge Madsen-Mygdal-ministeriet. — Jeg forklarede Stauning, at hvis Venstre blev ene om at stemme for finansloven, kunne vi ved at stemme imod bringe regeringen i mindretal og derefter kunne vi saa faa valg. Stauning tyggede lidt paa det, saa sagde han blot: „Ja, du har ret, men nu gælder det fan'ne om at holde kæft, — ikke et ord til nogen om dette her!“.

At læse Bogen om Stauning er at opfriske hele Danmarks politiske historie i de sidste par menneskealdre. Det er det danske socialdemokratiske historie, personificeret i en enkelt mand.

Personalialia.

Afdelingsformændenes opmærksomhed henledes paa naar nye medlemmer optages, da at sende deres fagforeningsbog, som skal være frameldt smedeforbundet, samt deres tydelige postadresse til hovedkassereren.

Naar medlemmer flytter fra et sted til et andet, skal de til det stedlige postkontor anmelde deres nye postadresse.

Afdl. 30. Odense—Kerteminde.

Motorfører A. Friis har faaet sin afsked fra 1. januar 1951.

Lokomotivfører A. Jensen er slettet af forbundet paa grund af restance.

Forlaget Fremad's nye Bøger.

I et interview i „Social-Demokraten“ udtalte Lars M. Olsen fra Forlaget Fremad for nogen tid siden, at det var sket med „krinolineromanen“ — best-selleren er paa retur (det før saa forkætrede udtryk synes efterhaanden at være blevet et tem-

melig alvorligt skældsord — og gudskelov for det).

Efter denne udtalelse skal man ikke forvente at finde store kulørte romaner af diskutabel kvalitet blandt Fremad's efteraarsbøger. Til gengæld tør man haabe paa interessante og vægtige nyheder — og det maa siges, at man ikke skuffes ved en gennemgang af forlagets efteraarsliste. Dertil kommer at man med glæde noterer sig en række absolut overkommelige priser, som til dels bider hovedet af paastanden om de alt for dyre bøger.

Øverst paa listen staar vel nok *André Malraux*: „*Menneskets Lod*“, maaske mellemkrigstidens berømteste roman, belønnet med den fornemme Goncourt-pris og af 100 førende kritikere og forfattere udvalgt som det betydeligste franske prosa-værk i de sidste 20 aar. „*Menneskets Lod*“ handler om opstanden i Shanghai i 1927 og kommunisternes brud med Kuomintang (Chiang Kai-Shek's bevægelse), begyndelsen til den kæde af begivenheder, som nu er endt med Maor-kommunisternes sejr i Kina. Alene dette giver „*Menneskets Lod*“ en historisk aktualitet, som nok skal vække interesse i vide kredse. Men det er dog først og fremmest som spændende og fængslende roman, at bogen har bud til sin læser. Gennem de realistiske og voldsomme skildringer af gadekampene, terror'en og attentatforsøg, i beskrivelsen af storfinansens spil bag kulisserne og i de intime billeder fra kinesiske knejper og havnekvarterer siges der noget væsentligt og eviggyldigt om mennesket, dets kamp mod ensomheden og dets drift mod handling.

Den anden virkelige begivenhed paa efteraarsbogmarkedet er starten af serien NYE NAVNE under Hegmund Hansens levende og kyndige redaktion. Det oplyses, at der bag udsendelsen af de tre første bøger i denne serie ligger mere end tre aars intenst arbejde med at gennemtrawle bogstavelig talt alt, hvad der i de senere aar er skrevet af romaner og noveller i topklassen verden over. Intet er der sparet for med NYE NAVNE at kunne præsentere danske læsere for det bedste i tidens litteratur. Det gælder for alle de tre romaner, som udsendes i første omgang, at de paa den ene side er fin underholdning — dejlige bøger, som man lever med i og ofte vil vende tilbage til — men det er samtidig bøger, som vækker til eftertanke og aabner nye perspektiver for den levende læser.

Værn Vore Værdier:

Kend slukningsapparaternes plads og brug.